

DE KOR

maandorgaan van

'BIOLOGIA MARITIMA'

Nederlandse Vereniging van
Zee-aquariumliefhebbers

(Opgericht: 12 November 1939)

Jaargang 10, Nr. 2, Febr. 1959.

REDACTIE: H. Compaan

Abeelstraat 42, Den Haag
Tel. 01700 - 39 49 35.

VASTE MEDEWERKERS:

E.L. Hoog, voor het
veldwerk boven water
en de technische verzorging
H.A. van Vlimmeren Jr., voor
veldwerk onder water
J.H. Kroon, aquariumfotografie

Omslagontwerp: H. J. COMPAAAN

IN DIT NUMMER o.a.:

De Argusvis
Langs de eblijn
Gehoord slijmvisje
Uit de tijdschriften
Boekbesprekingen
Allerlei nieuws

UW INTERESSES

kunnen DE ONZE worden
als u ze ons mededeelt !

OVERPEINZINGEN VAN UW REDACTEUR

VITAMINEN EN HORMONEN IN DE ZEE. TOCH REGELMATIG WATER VERVERSEN ?

Telkens weer sta je verbaasd, als iemand vraagt: "Maar moet je dan niet elke dag water verversen?" En dan volgt steevast je verhaal dat het helemáááál niet nodig is, dat het water in je bak er al drie jaar in zit en dat er hoogstens een beetje nieuw zeewater bij komt, als je nieuwe dieren meebrengt uit Zeeland. Gewoon constant doorluchten meneer! Verder niks. En filteren dan? Tja, dat is een heel probleem. (We kijken bij deze woorden intelligent peinzend). En dan beslist: ik doe het niet!

U kent die gesprekken wel, met iemand die bekeerd moet worden; zo'n zondaar die nog geen zee-aquarium heeft. En als hij hoort dat je niet hoeft te verversen, begint hij er nog echt over te denken ook!

Maar dan zijn er van die hele ouwe rotten in het vak, die de ervaring hebben, dat het heel gezond is, zo nu en dan een emmertje oud water er uit en een emmertje vers er weer in.

Dr Joyce Bentley heeft onlangs een verslag van een aantal proeven gepubliceerd in het engelse tijdschrift 'Nature', dat misschien wat meer licht kan werpen op deze zaak (Nature 181, 1499 (1958)).

Sinds een jaar of vijftig kweekt men in vele laboratoria de microscopisch kleine wiertjes uit zee, b.v. diatomeeën. Heel vaak gebruikt men hiervoor kunstmatig zeewater. Dat is dus gemaakt door een aantal zouten op te lossen in gedestilleerd water. Herhaaldelijk bleek nu, dat de algen pas wilden groeien als er een beetje NATUURLIJK zeewater aan de cultuur werd toegevoegd.

Men kwam tot de conclusie, dat in het water in zee onvoorstelbaar kleine beetjes van verschillende organische stoffen opgelost moesten zijn, die de functie vervulden van vitamines, hormonen, groeistoffen of iets dergelijks. Deze stoffen zijn onontbeerlijk.

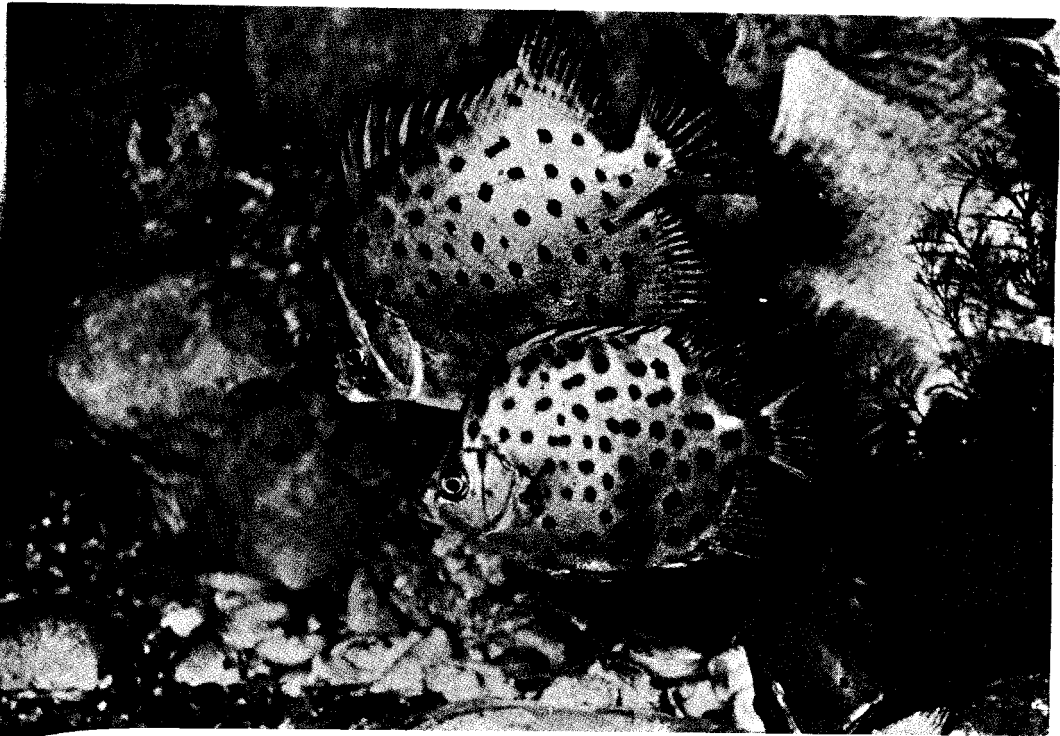
De laatste jaren doet men veel onderzoekingen om de aard van deze stoffen te leren kennen. Zij zijn naar alle waarschijnlijkheid van zeer veel belang bij de oecologie van de wieren in zee. De concentraties waar het om gaat zijn bijvoorbeeld in de orde van grootte van één milliárdste procent! Vele van deze stoffen vertonen veel overeenkomst met 'auxinen', verbindingen die ook bij de groei van de hogere planten een belangrijke rol spelen. Het speurwerk over deze zaken staat echter nog in de kinderschoenen.

Eens te meer hebben we hier dus een argument, om voorzichtig te zijn bij beweringen als: "kunstmatig zeewater is even goed als natuurlijk zeewater", en: "verversen is niet nodig". Het natuurlijke zeezout, dat gewoon door indampen van zeewater is verkregen, kan deze stoffen nóg wel bevatten, maar ik vraag me af of dat waarschijnlijk is. In elk geval hangt het af van de indampmethode, de houdbaarheid van het zout, kortom, van de eigenschappen van die groeistoffen. En die kennen we nog niet.

Sommige haagse leden van BM hebben het vorig jaar ook de ervaring opgedaan, dat zo eens in de maand een eumertje vers zeewater zegenrijke gevolgen kan hebben. De bak staat er veel fleuriger bij. Althans, zij menen dat te zien.

U zou eens het volgende proefje kunnen nemen. Twee proefbakjes (even groot) richt u zo veel mogelijk hetzelfde in. Maak er een klein, select en beproefd gezelschapje van. Voer ze het zelfde, en evenveel; belichting en doorluchting het zelfde. Houdt alles zoveel mogelijk het zelfde. Het enige verschil waar u voor moet zorgen is, dat u één van de twee (steeds het zelfde natuurlijk) regelmatig van wat vers zeewater voorziet. Houdt u dat eens een half jaar of zo vol. Ik ben erg benieuwd naar wat u te zien krijgt. Noteer wat u ziet. Succes !

ALS HET WATER IN UW BAK OP MELK BEGINT TE LIJKEN,
ZOEKT U DAN EENS GOED OF ER NIET IN EEN VERBORGEN
HOEKJE EEN DOOD DIER LIGT TE VERGAAN !

DE ARGUSVIS . door A. de Haan,
Scatophagus argus. Amsterdam

Tussen de hoge steltwortels van de mysterieuze Mangrove bossen, aan de kusten van de Indische Oceaan en de Stille Oceaan leeft een aantal sterk uiteenlopende diersoorten, die tezamen een wonderlijke gemeenschap vormen. Het brakke water is te allen tijde onderhevig aan grote schommelingen van temperatuur en zoutgehalte. Bij eb komt immers het zoete water in grote hoeveelheden uit de rivieren het Mangrovegebied binnenstromen, terwijl tijdens de vloed het zeewater komt opzetten, waardoor de zoutconcen-

traties juist weer sterk zullen toenemen. Vorig jaar heeft het Artis-aquarium ons op meesterlijke wijze laten zien, welke dieren in dit milieu onder het dichte bladerdak van de Mangrove bomen leven en op welke wijze zij zich gedragen. Op het modderige landgedeelte tussen de wortels zagen wij de Here-mietkreeften, de Wenkkrabben en niet te vergeten de grappige Slijkspringers, vissen die zich al aardig aangepast hebben aan het leven op het vaste land. In het brakke water treffen wij een heel andere gemeenschap aan, nl. *Tetraodon fluviatilis*, de Schuttervis (*Toxotes jaculator*), *Monodactylus argenteus* en de *Argusvis*.

Over deze laatste vis, *Scatophagus argus*, wil ik u graag iets meer vertellen, omdat deze vis, evenals *Monodactylus argenteus*, een grote bekendheid verworven heeft in onze liefhebberij. Jammer genoeg wordt er geregeld verteld, dat deze dieren zeer goed in onze tropische zoetwater-aquaria gehouden kunnen worden, wat gezien hun natuurlijke milieu en de ervaringen van vele liefhebbers van naam, beslist niet waar is.

Zo stond in DATZ, Sept.1958, een artikel van H. Linse, waarin deze auteur vertelt dat hij '*Scatophagus argus*' houdt in een aquarium van 36 liter inhoud (!), en dat er dan één eetlepel zout op een emmer water toegevoegd wordt. Wanneer de dieren het benauwd krijgen (!) en onrustig worden, dan wordt het water voor 1/5 gedeelte ververst en bovendien een grotere hoeveelheid zout toegevoegd. Hij houdt deze dieren zo 'al' een paar maanden in leven en volgens zijn 'ervaringen' is de *Argusvis* onder deze omstandigheden gemakkelijk te houden.

Het is mij bekend dat enkele liefhebbers, o.a. de heer Oskam, zeer jonge *Argusvissen* op zoet water (al of niet met toegevoegd keukenzout) lang in het leven gehouden hebben en dat deze dieren in sommige gevallen nog goed groeiden ook en soms tierig waren. Helaas gaat het hier altijd om individuele gevallen, en wij mogen hieruit dus niet concluderen, dat de

Argus in het algemeen wel op zoet water is te houden. Het tegendeel wordt wel bewezen door het feit, dat aan de vele Argusvissen, die door werkelijk gevorderde liefhebbers in zoetwater gehouden zijn, meestal slechts een kort leven beschoren was. Twee maanden was vrij normaal, 4 of 5 maanden al een hele prestatie en dat bewijst toch wel, dat wij zo op de verkeerde weg zijn.

In de eerste plaats weet iedere liefhebber, dat wij met een handje keukenzout geen zeewater kunnen imiteren; daarvoor zijn heel wat meer chemicalien nodig. Maar waarom zullen wij dit doen? Wanneer wij beslist brakwatervissen willen houden, zullen wij voor een deel zeewater moeten zorgen, ook al kost ons dat wat geld of moeite.

Zelf heb ik van deze vissen zeer veel plezier gehad, door 4 jonge exemplaren in een speciaal-aquarium van 150 L inhoud onder te brengen. Daarbij ben ik uitgegaan van 20% zeewater en 80% zoetwater, welk mengsel dag en nacht gefilterd werd over een goed bealgd zandfilter. Om de twee maanden ververste ik een deel van dit water en bracht de verhouding in een jaar tijds op 60% zeewater, 40% zoetwater. De achter- en zijwanden van de bak waren lichtblauw geschilderd, terwijl wit en gekleurd dood koraal het geheel een sprookjesachtig effect gaf. Bovendien zorgde dit koraal voor de nodige schuilhoeken, hetgeen de argus zeer op prijs stelt.

In dit milieu ging het uitstekend. Mijn vissen groeiden als kool en toonden nooit tekenen van onbehagen. Het zijn zeldzaam beweeglijke kwajongens, die de hele dag 'kibbelen', maar elkaar nooit verwonden. Zij zijn aan de ene kant erg brutaal en nieuwsgierig, maar aan de andere kant toch ook weer erg schuw. Als ik namelijk mijn hand maar in het aquarium stak, waren ze allemaal onmiddellijk verdwenen en verscholen ze zich achter de stukken koraal. Omdat de zo noodzakelijke reiniging van het water door planten, in een zee-aquarium nu eenmaal niet plaats vindt, filterde ik dag en nacht over een zandfilter. Door dit

filter goed te belichten kreeg ik een behoorlijke algengroei op het zand. De Argusvissen bleken zeer zuurstofbehoevend te zijn, zodat ik naast mijn filter ook nog geregeld moest doorluchten. Het zijn enorme eters. Ze kunnen geweldige hoeveelheden voer aan en dan bij voorkeur grote voedseldieren. Muggelarven, zoetwatergarnalen en tubifex worden met graagte genomen. Grote Daphnia's nemen ze ook nog wel, maar cyclops wordt praktisch genegeerd. Verder verlangen zij zeer beslist 'groenvoer'. Vreemd genoeg was er bij mij maar één exemplaar, dat aan een drijvend blad sla knabbelde. Zodra ik het blad sla echter in het zand stak, zodat het dus een nieuwe soort zeeplant geworden was, begonnen zij er alle 4 smakelijk van te eten. Ook verlangen zij een vrij hoge temperatuur. Zij voelen zich pas goed op hun gemak bij temperaturen boven 25°C.

Een enkele maal heb ik waargenomen, dat een bepaald exemplaar steeds weer de zelfde schuilhoek verdedigde, zodat ik de indruk kreeg, met territoriumverdedigers te doen te hebben. Enige dagen later was dat echter weer over en zwom de vis rustig in schoolverband mee. Hierdoor heb ik mij wel eens afgevraagd of deze scholenvis wellicht tijdens de paarperiode solitair leeft. Hierover kan ik echter niets positiefs vertellen.

Op de kleurplaat ziet u exemplaren met donkerbruine stippen en bruinrode vinnen op een lichte ondergrond. Er worden ook veel jonge dieren geïmporteerd met een zachtgroene of geelblauwe flank. Meestal zien wij een zilverachtige ondergrond die in pachtig oranje-rood overvloeit. Vermoedelijk hebben wij hier met verschillende ondersoorten te doen.

Met zijn grote ogen, zijn fel gekleurde rug, zijn donkere vlekentekening en zijn stekelige rugvin, is de Argus een wondermooie en zeer attractieve vis, die m.i. alleen geschikt is voor de meer gevorderde liefhebber. Deze zal hiervoor een speciaal-aquarium moeten inrichten, want *Scatophagus argus* behoort beslist niet in ons zoetwater-gezelschap-aquarium.

Literatuur:

- Fr. de Graaf: Experimenten met levensgemeenschappen.
Het Aquarium 27, 170-1 (1957).
Mysterics van het Mangrovebos.
Artis 3, 48-52 (1957).
H. Linse : Scatophagus argus rubrifrons.
DATZ 10, 225-6 (1957).

Dit artikel stond ook in Het Aquarium 28, 268-70 ('58).
Wij danken de auteur en de redactie van 'Het Aquarium
voor het plaatsingsrecht. Redactie 'De Kor'

ONZE STRANDEN, III: LANGS DE EBLIJN.

E.L. Hoog

De wens van de vorige keer is in vervulling gegaan, de wind is gedraaid naar het Zuidoosten. Er waait nu dus een afluandige wind, die, in tegenstelling tot de Noordwester, het bovenwater van de kust af stuwt. Hierdoor ontstaat een onderstroom, gericht naar de kust, die veel bodemmateriaal op het strand afzet; vaak in flinke hopen bijeen, wat veroorzaakt wordt door de stroomgaten tussen de zandbanken (muien).

Laten we zo'n aanspoelplek eens nader bekijken, ongeveer op de hoogte waar we bij de vorige gelegenheid die mooie begroeide kist vonden. Nu ligt er aan de vloedlijn, die lang zo hoog niet is gekomen, vrijwel niets. De massa is nu te vinden aan de laagwaterlijn, door de zee min of meer voorgesorteerd, het zware van het lichte materiaal gescheiden.

Bovenaan stukken gezonken hout, waartussen vele sagartias, anjelieren, zeesterren en zwenkrabben. Soms een stuk of wat zeemuizen. Wat lager liggen de weekdieren, kokkels, grote strandschelpen, nonnetjes, enzovoort, in een bonte warreling van kleuren.

Die kleuren doen mij altijd weer verwonderd staan over de kwistigheid van moeder natuur. Wat de functie van deze, vaak fraaie pasteltinten is, is mij niet recht duidelijk, daar deze weekdieren zonder uitzondering in het bodemzand leven.

(Noot van red.: Volgens moderne biologische op-

vattingen is het niet zo, dat alles persé een FUNCTIE móet hebben.)

Deze weekdieren zijn namelijk in de bak heel aardige en nuttige dieren. Zij woelen het bodemzand goed om, zodat het niet zo gauw zwart wordt, zij filteren het water en dienen vaak ook tot voedsel voor de andere dieren.

Met de sagartias en anjelieren zullen we wat voorzichtiger moeten zijn voor we die in de bak brengen. Deze zijn dikwijls te veel beschadigd om er nog bovenop te komen (door het rollen over de bodem). Neem wat, zo op het oog gave exemplaren en doe ze eerst in een proefbakje. Een verslijmende anemoon is geen pretje in de bak en ook erg moeilijk te verwijderen. Zo u ziet, is zo'n oostenwind-lijntje dik bezaaid met vele begerenswaardige zaken. Wees echter verstandig, neem zeer weinig mee. Gebruik deze massa liever om uw soortenkennis te verrijken van de weekdieren, kreeftachtigen, mosdiertjes, en andere. De meeste anemonen, vooral sagartias, zijn alleen met behulp van een microscoop thuis te brengen, wat voor ons meestal niet van belang is.

Maar nu weg van deze aanspoelplek en een blik geworpen op gindse golfbreker. Die is inmiddels helemaal droog komen te liggen, op enkele plassen na tussen de stenen. In deze plassen kunnen we nu juist de beste vondsten doen. Bij deze stroming zitten daar vaak van die aardige kleine heremiet-kreeftjes in. Dit zijn namelijk ook echte bodemdieren, die tussen het vuil en los liggende wieren hun kostje ophalen. Ook vinden we enkele sagartias, die hier alweer in volle pracht uitstaan, zodat we ze op kleur kunnen uitzoeken, wat bij gesloten exemplaren niet mogelijk is.

Ik hoop dat ik hiermee duidelijk heb kunnen maken, dat er aan onze stranden genoeg te vinden is. Zelf moet u echter uw ogen en uw benen gebruiken, dan kunt u deze mogelijkheden oneindig uitbreiden, tot heil van uw liefhebberij en body.

Veel succes! Hoog.

IN ARTIS 5000 DIEREN (375 vissoorten)

Het aantal in Artis levende diersoorten is vorig jaar gestegen van 1004 tot 1102, waardoor de collectie thans ongeveer 5000 dieren telt. Onlangs is het aantal vissoorten toegenomen door de aanvoer van vele koraalvissen voor de wintertentoonstelling 'Juwelen van het koraalrif'. Had het aquarium in 1957 ongeveer 2000 vissen in 325 soorten, thans is het aantal soorten 375. Het aantal 'individuen' is ongeveer gelijk gebleven. Er is trouwens geen plaats voor nog meer vissen. Zowel wat de tuin- als de aquariumcollectie betreft, kan Artis zich, aldus de directie, met deze aantallen rekenen tot een der 5 grootste dierentuinen ter wereld.

JONG ZEEHONDJE OP STRAND BIJ SCHEVENINGEN.

Zaterdagmorgen, 24 Januari jl., is op het 'Woorderstrand' bij Scheveningen een jong zeehondje gevonden. De politie zorgde voor het dier, totdat het werd afgehaald door het Dierenpark Wassenaar.

OLIE ONDER DE NOORDZEE ?

Enige tijd geleden verwierf de NAM (NV Ned. Aardolie Mij.) boorconcessies, niet alleen voor het Westland, maar ook voor een gedeelte van de zee voor de kust van het Westland. Nu is het zover dat de maatschappij half maart met een seismisch onderzoek hoopt te beginnen. De resultaten van dat onderzoek zullen uitwijzen of een proefboring de moeite waard is.

Voor de Californische kust wordt ook olie gevonden. In zee, voor het strand, staan daar talloze boortorens. Het is misschien de moeite waard, om na te gaan welke de hydrologische en biologische gevolgen waren van deze boringen, in zee, voor Californie. Deze gegevens zouden dan vergeleken kunnen worden met de resultaten van een eventueel onderzoek voor de nederlandse kust.

STOP NIET TE VEEL IN UW BAK !

ZEEDIEREN OP POSTZEGELS

Uw redacteur is de gelukkige bezitter geworden van enkele fraaie zegeltjes met afbeeldingen van zeedieren. Het zijn er twee van de Spaanse kolonie Ifni en drie van Joegoslavië:

IFNI; Correos; Dia del Sello 1958; 10+5 CTS; 24x41 mm; liggend; roodbruin. De afbeelding is die van een Hondshaai, met grote vlekken, waarschijnlijk de *Scyliorhinus stellaris*.

IFNI; Correos; Dia del Sello 1958; 25+10 CTS; 24x41 mm; staand; grijsachtig violet. Er is een vis op afgebeeld, die lijkt op een kruising tussen haai en rog. Vermoedelijk behoort hij tot de Squatinidae.

JUGOSLAVIJA; 10; 26x36 mm; staand; groen met grijs en geel. Afgebeeld is een zeepaardje (*Hippocampus antiquorum*).

JUGOSLAVIJA; 15; 26x36 mm; liggend; blauw met roos en grijs. Afgebeeld een Papiernautilus (*Argonauta argo*). (Op bodem levende inktvis.)

JUGOSLAVIJA; 20; 26x36 mm; liggend; blauw met rood en geel. Afgebeeld is een langouste-kreeft (*Palinurus vulgaris*).

Op bladzijde 25 in 'De Kor' van 1957 besprak de heer Wouda het aardige boekje van mevrouw M.J. van Heerdt-Kolff: "De dierenwereld op postzegels".

FILM OVER ZEEDIEREN

In het 'Haagje' draaide in de 'Cineac' van 6 tot 13 februari jl. een kostelijk kleurenfilmpje over allerlei bekende zeedieren. Hoewel het maar tien minuten duurde, had ik beslist geen spijt van m'n 2 kwartjes. De titel was een beetje misleidend: 'Dierenpracht in de Middellandse Zee' (Centra-Film), want het waren zo goed als allemaal opnamen uit aquaria. Niettemin, ik kreeg veel te zien, en het leuke was, dat het vrijwel allemaal dingen waren die ieder van ons ook in z'n bak kan beleven. Zo zag ik hoe *Pecten* haastig

wegzwoomen (!) voor een naderende en eetlustige kamster; er waren prachtige close-up's van een Gehoornde Blennius; ik zag hoe Kokkels en Tafelmesheften zich ingroeven; een Zeehaas bewoog gratieus door het water en scheidde, ter verdediging, een rode, giftige inkt af; ik zag de Spirographis zich openen en sluiten; enfin er was te veel om op te noemen.

SPINKRABBen SCHARRELEN HUN KOSTJE BIJ ELKAAR

Tijdens het duiken met persluchtapparatuur in de Oosterschelde bij Wemeldinge, in de nazomer van het vorige jaar, merkte de heer J. Dorsman uit Den Haag, het volgende op.

De Spinkrabben (*Hyas araneus*(L.)) die hij zocht voor zijn zee-aquarium, waren uitsluitend te vinden in de nabijheid van de holen van de kreeften (*Homarus gammarus*(L.)), die daar in grote getale leven. De krabben waren soms wel met een stuk of tien verzameld rond de ingang van zo'n kreeftenhol.

In het aquarium van de heer Van Vlimmeren te Den Haag, vonden deze krabben ook spoedig een vast plckje bij het hol van de kreeft. In het aquarium laat de kreeft de krabben doorgaans met rust, terwijl hij alle andere dieren die te dicht bij zijn hol komen, aanvalt. Soms komt het voor dat zo'n spinkrab wat te opdringerig wordt. De kreeft valt hem dan niet aan, maar volstaat er mee hem uit z'n hol te duwen, met behulp van zijn grote scharen.

Wij zouden willen weten of aan anderen ook dergelijke waarnemingen bekend zijn. Wie weet hebben we hier te maken met een soort vreedzaam naast elkaar bestaan van de krabben en de kreeft, waarbij de krabben leven van de restjes die de kreeft voor hen over laat. Misschien genieten zij ook nog zijn bescherming. Zo te zien lijkt zo'n spinkrab voor zijn defensie wel geheel aangewezen op camouflage.

In de literatuur konden we niets vinden, maar de komende zomer zullen we trachten meer nauwkeurige gegevens te verzamelen.

Als u zelf dieren wilt gaan zoeken, kunt u dit het beste doen omstreeks springtij. Er komen dan plaatsen droog te liggen, waar u anders nooit bij kunt. De dagen met het laagste springtij komen telkens 3 dagen na nieuwe en volle maan. Het meest geschikt zijn de 3 dagen vóór de dag van het springtij, die dag zelf, en de dag er na. Elke twee weken zijn er dus enkele bij uitstek geschikte dagen om te verzamelen. Voor deze dagen zijn in de tabel de waterstanden gegeven.

Bij doortij is de situatie het ongunstigst. In de tabel vindt u de getallen voor alle week-enden. Als deze niet op de meest geschikte dagen vallen, staan ze tussen haakjes. Ook wordt doortij aangegeven, als dat toevallig in een week-end valt. Vrijdagen en maandagen noemen we niet, tenzij er een springtij op valt.

Dan is er een lijstje met de uren en minuten, die u moet optellen bij of aftrekken van de HOOGwatertijden voor Rotterdam (gebaseerd op Succesagenda) om de LAAGwatertijden te krijgen voor de bedoelde plaatsen. In Wemeldinge is het dus ongeveer $4\frac{1}{2}$ uur later laagwater, dan het in Rotterdam hógwater is, in Zoutkamp 10 minuten vroeger. Dat spaart u dus een stapje uit bij het rekenen. Voor andere plaatsen volgt hier een lijstje met hun correcties: Bergen aan Zee + 7.30 ; Hansweert + 4.30 ; Harlingen - 0.07 ; Katwijk - 5.56 ; Kornwerderzand - 0.49 ; Nes + 2.09 ; Oostende + 3.02 ; Oude Schild - 1.25 ; Terneuzen + 3.59 ; Vlieland - 1.54 ; Zandvoort + 6.43 ; Zeebrugge + 3.20.

Koop telkens in December de Enkhuizer Almanak voor het volgende jaar. Niet om het weer, maar voor de waterstanden. U heeft ze dan compleet voor een heel jaar. In de volgende nummers zullen we nog een paar andere tabelletjes afdrukken. Schrijf ze over in uw agenda, dat is het makkelijkst.

Voortaan kunt u altijd de waterstanden aan de achterkant van het vóór-flapje vinden. Als u in de gaten houdt, dat tussen twee zelfde getijden steeds 12.25 uur verloopt, kunt u de rest ook bererkenen.

BLENNIUS GATTORUGINE IN SCHEVENINGEN. E.L. Hoog.

Wij Hagenaars verkeren in de bevoorrechte positie van buitenhaven te bezitten, die, zij het op kleine schaal, een rotskust imiteert met alle mogelijkheden van dien. Zoals reeds lang bekend, vangen we daar in de nazomer allerlei soorten jonge vis. Het slijmvisje, *Blennius pholis*, is er bijna ieder jaar.

Op zo'n zomeravond was ik er weer om wat mosselen te halen en keek natuurlijk uit naar een of andere verrassing. Zo had ik o.a. een *Blennius pholis* gevangen, bekeken en weer losgelaten, daar er thuis al genoeg in de bak zaten. Ook zwommen er wat meuntjes rond in de miniatuur 'rockpools' (*Onca mustelus*).

Zo rond speurende kwam ik aan een van de beste poeltjes, waar ik al veel leuks uit gevist had. Ik ging er rustig op mijn hurken bij zitten en al gauw zag ik een blennius uit zijn schuilhoekje komen. Zijn kop schuin omhoog, om te zien of er van mijn kant ook gevaar dreigde. In dit poeltje van ongeveer een halve vierkante meter, zaten er drie, van ongeveer drie centimeter lengte.

Plots viel het mij op, dat er een bij was die afweek van de anderen. Wat het verschil was kon ik ze niet zeggen.

In een paar tellen had ik het dier gevangen en in de bun gestopt, en ja, dit was wat anders, namelijk een *Blennius gattorugine*, de Gehoornde slijmvis. Zoals de naam aanduidt, draagt deze blennius twee horentjes op zijn kop, boven de ogen. Verder is hij wat hoger dan zijn neef, en in z'n geheel wat meer gedrongen. Daardoor ziet hij er wat robuuster uit. Dit laatste was me waarschijnlijk opgevallen, waardoor ik toch weer met een leuke aanwinst naar huis terugkeerde.

Voorzover mij bekend zijn er van deze soorten maar weinig vondsten bekend aan de nederlandse kust. Als er verder nog vangsten gedaan zijn, zou ik dat graag horen; óók van *Blennius pholis*.

Klimt u eens in de pen ?

DE LEVENDE STOMPE ALIKRUIK IN HOEK VAN HOLLAND

was inderdaad de eerste vondst voor die plaats. Wel waren er al twee dode exemplaren gevonden. De heer Spaink van het Centraal Systeem van de SWG schreef me dit. En wat in het CS niet staat is de moeite van het weten niet waard, zou ik haast zeggen. De melding is in het systeem opgenomen.

Wij feliciteren de heer Ober met zijn vondst. We zouden het echter prettig vinden, als hij ons wilde schrijven op welke datum hij dit buitenkansje had.

H.C.

VISSEN DIE IN ANEMONEN ZWEMMEN

H. Compaan

Ik zag in mijn bak eens iets soortgelijks als de heer Hinners waarnam (zie 'De Kor', Jan. 1959, p. 13). Bij mij liep het alleen niet zo goed af.

Het gebeurde met een pas gevangen Grietje (*Scophthalmus rhombus* L.). Deze had een week lang op en neer gedansd in het aquarium, zoals Grieten wel vaker deed, en toen zwom hij tot mijn grote verbazing pardoos in een enorme open staande paardeanemoon. Hij stórtte zich er als het ware in. Even bleef hij doodstil hangen, hij kwam weer los... en zwom met een wijde boog opnieuw in de zelfde anemoon. Een ogenblik later was hij wéér los en zwom voor de derde maal met een vaartje in de anemoon, zonder zich ook maar een ogenblik te bedenken. Daarna moest een iets kleinere *Sagartia* er aan geloven en toen werd met een flinke aanloop weer de zelfde paardeanemoon genomen. Nu bleef hij echter een seconde of tien stil hangen. Maar hij kwam weer los, hoewel, voor de laatste maal. Op z'n rug zakte hij snel naar de bodem en even later was het visje dood.

Wie zou licht kunnen werpen op deze zelfmoordpartij? Ik snap er niets van.

MESSING, KOPER, LOOD, ALUMINIUM, ZINK, GEGALVANISEERD EN GEWOON IJZER, MENIE, TABAK, ONTWIKKELAAR EN FIKKEER, TEEPOL, OMO, SUNIL, ENZ., ZIJN VERGIFTIG EN GEVAARLIJK! ZELFS IN VOLGENS U TE VERWAARLOZEN HOEVEELHEDEN!

UIT DE TIJDSCHRIFTEN

OVER DIEPZEEVISSEN

kunt u een aardig artikel lezen in 'Panorama' van 31 jan. j.l. Er is een unieke plaat bij, twee pagina's groot, met de fraai gekleurde afbeeldingen van een behoorlijk aantal van die wonderlijke wezens uit de stille en donkere diepten.

PRACHTIGE KLEURENFOTO'S VAN TROPISCHE ZEEVISSEN

vormen de hoofdschotel van een artikel in de 'Spiegel' van 17 januari, terwijl

KLEURENFOTO'S VAN "ZOENVISSEN",

gemaakt door de heer Van den Nieuwenhuizen, een zeer aardig artikel verfraaien in de 'Katholieke Illustratie' van 14 februari 1959.

ZEEKOEIEN WAREN TE GOED VOOR DEZE HARDE WERELD,

schrijft prof. C.M. Yonge in een artikeltje in "Vrij Nederland" (7-2-1959). We horen niet zo veel meer van deze zeegras-eters, en dat komt omdat ze 27 jaar nadat ze waren ontdekt in de Beringzee, al tot de laatste koe waren uitgeroeid door de mens. Deze trieste moordpartij vond plaats in de tweede helft van de achttiende eeuw.

ZEEPAARDJES IN VELE KLEUREN

worden afgebeeld in een fraai artikel in het kostelijke Amerikaanse maandblad "The National Geographic Magazine", van januari van dit jaar. 25 schitterende kleurenfoto's, o.a. van de geboorte van zeepaardjes, en twee in zwart-wit, proberen u jaloers te maken. Paul A. Zahl verloochent zijn nationaliteit echter niet. De exotische gevormde plastic "goudviskommen" doen me toch wel wat kitsch-achtig aan.

Nat. Geogr. Mag., 115, 130-153 (1959)

FORAMINIFEREN EN DIATOMEENEN,

of: kalkwiertjes en kiezelwiertjes maken een belangrijk deel uit van het plankton in zee. Het januari-nummer van 'Microwereld' is er geheel aan gewijd met artikelen van Dr. J. Hofker en de heer H. Huls.

DE WERELD WAARIN WIJ LEVEN

Waarschijnlijk heeft u wel eens gehoord van dit fantastisch mooie boek, uitgevoerd in prachtige kleuren, dat voor 'slechts' 54 gulden uw eigendom kan worden. Maar wist u ook dat het de nederlandse vertaling en bewerking in boekvorm is, van een serie van 13 artikelen in het bekende amerikaanse blad 'LIFE'? Omstreeks 1954 verscheen deze serie met tussenpozen van enkele weken in dat blad, en ik zorgde er toen voor elk nummer met een nieuwe aflevering meteen te kopen. Het hele boek kostte me zodoende f 12,35!

Een bezwaar kan natuurlijk zijn dat het in het engels is geschreven.

Na "The world we live in" verscheen in 'LIFE' een dergelijk mooi werk in 6 afleveringen over de grote wereldreligies. Ik heb gezien dat ook daarvan sinds enige tijd de nederlandse vertaling uit is.

Daarna kwam 'LIFE' met een reeks van 10 artikelen over het ontstaan en de allervroegste geschiedenis van de mensheid. Daarvan heb ik nog geen boek in het nederlandse gezien.

Op het ogenblik zijn al 4 afleveringen uitgekomen van een dergelijk 'boek' over Darwin, zijn theorie, de onderzoekingsreis die hij maakte en de stukken natuur die hij bezocht. Het bekendst daarvan mogen we wel de Galapagos-eilanden noemen, ten westen van Zuid-Amerika. Ook nu weer zeer veel prachtige gekleurde illustraties en niet te veel tekst.

Deze laatste serie verschijnt

TER GELEGENHEID VAN DE HONDERDSTE VERJAARDAG VAN DE
EVOLUTIE-THEORIE VAN CHARLES DARWIN.

Darwin maakte zijn reis met het schip de 'Beagle' (= speurder) van eind 1831 tot eind 1836 en daarna heeft hij Engeland nooit weer verlaten. Deze reis wordt kort beschreven in 'Science News', Nr. 50, door D.B. Carlisle en in 'New Biology', Nr. 28, door P.D.F. Murray. (Beide verschenen bij 'Penguin Books', te Middlesex, Engeland; resp. in november 1958 en in januari 1959. Prijs elk f 1,75.)

ONDER WATER ZWEMMEN door: Ferdinand van Leeuwen

Uitg: J.F. Duwaer & Zn., Amsterdam 1958.

13 x 19,5 cm; 32 bladz.; 40 afbn.; f 1,75.

Dit boekje uit de serie 'Ken uw sport' is een nuttige handleiding voor het allereerste begin, als u wilt leren duiken. Het is bovendien het enige boekje over vrij duiken in onze taal. De meer 'gevorderde' literatuur is vooral in het engels geschreven. Voor uw eerste pogingen kunt u het er echter heel goed mee doen. Overigens, doe deze pogingen altijd in aanwezigheid van een meer ervaren duiker!

De heer Van Leeuwen vertelt duidelijk hoe u om moet gaan met duikbril, snorkel en vinnen, en daarna leert hij u het gebruik van de autonome perslucht-apparatuur. Ook de werking wordt besproken.

Enkele opmerkingen. Op bladzijde 4 geeft men de druk aan met atmosferen per vierkante centimeter. Dat moet zijn: kg per cm² òf atmosfeer. Op de zelfde pagina staan drie soorten duikbrillen afgebeeld. Eén daarvan is doorgekruisd. De duikbril met de 2 snorkels er aan had dat óók moeten zijn. Wij raden u die ten sterkste af! Ook onder water geldt: "Eenvoud is het kenmerk van het ware!" Elke complicatie brengt kwetsbaarheid en gevaar met zich mee.

Op bladzijde 15 stelt de schrijver de vraag: "Waar gaan we?" Hij beantwoordt die vraag echter niet. Wij zullen dat dus kort voor u doen. In het algemeen: overal waar het water helder genoeg is. In de Middellandse Zee en in Zeeland duiken we zelf veel. Zeeland, vooral de Oosterschelde, beviel ons tot nu toe het beste; (om de dierenrijkdom!).

Op pagina 20, onderaan, leze men: decompressiekamer, i.p.v. recompressiekamer. Volkomen duister is het voor mij, waarom men de bladzijden als volgt nummert: "pagina zeven en twintig, pagina acht en twintig", enzovoort.

Verheugend is het, dat een vooraanstaande figuur uit onze duikwereld op pagina 30 duidelijk laat merken, dat hij niet veel op heeft met het schieten

(lees: doden) van de dieren die onder de wateroppervlakte leven. Trouwens, u zou er ook op z'n zachtst gezegd vreemd van opkijken, als ik bij u op bezoek kwam en u en uw familie dood schoot.

W A L V I S S E N door: Prof. Dr. E. J. Slijper

D. B. Centen Uitgeversmij., Amsterdam 1958.
524 bladz.; 178 tekeningen; 50 foto's; geb. f 32,50.

In ons land is waarschijnlijk maar één in staat een deskundig oordeel uit te spreken over dit boek. Dat is onze andere walvissenkenner: Dr. Van Deirse. Ik heb dat dan ook afgewacht. Bovendien las ik een recensie door Prof. Dr. H. Engel. Hun oordeel en mijn eigen indruk toen ik het boek doorbladerde, maakten dat ik er voor ging sparen. De prijs is inderdaad het enige bezwaar dat men kan aanvoeren.

Het is een prachtig boek, waarin alles wordt verteld over de walvissen en dolfijnen. Het is zeker geen lichte kost. Wel is het een prachtig voorbeeld hoe men een boek populair kan schrijven, zonder dat het daardoor zijn wetenschappelijke waarde verliest.

De walvisvangst is de laatste weken nogal in het nieuws geweest. Professor Slijper bestudeert deze dieren echter als bioloog en niet als margarinafabrikant. Dat hij zijn hart aan de walvissen heeft verpand, blijkt wel duidelijk.

U kunt geen walvissen in uw aquarium houden, daarom zou ik zeggen: "Koop dit boek!" Volgens mij mag u het niet missen.

EEN WAARSCHIJNLIJK UNIEK EN IN IEDER GEVAL ZEER GOED BOEKJE OVER MOLLUSKEN verscheen zo juist:

"MOLLUSCS" door Dr. J. E. Morton

Uitg.: Hutchinson & Co., Ltd., London, 1959.
19 x 12,5 cm; 232 pag.; 10 sh 5 d; (+ f 6,30).

In dit boekje worden de bouw van de mollusken behandeld en de functies van hun verschillende organen. De bekende prof. C. M. Yonge, zelf molluskenkenner, vond het zeer goed! Zware kost! (Nature 183, 3(1959))

WAT VIND IK AAN HET STRAND ?

Dr. W. J. Prud'homme van Reine. 5e druk 1957.
Uitg.: N.V. W. J. Thieme & Cie., Zutphen.
14 x 20 cm; IV + 132 pag.; 450 afbn.; 4 kl. platen.

Hoewel u dit boekje wel zult kennen, wil ik het toch nog eens noemen. Ten eerste omdat deze 5e druk nog weer wat is uitgebreid en up to date is gemaakt met behulp van publicaties in 'Het Zeepaard'. Ten tweede omdat er een engelse vertaling van is verschenen. Het werd toch tijd dat die arme britten ook eens een boekje over het strand kregen:

PLANTS AND ANIMALS OF THE SEASHORE

Dr. W. J. Prud'homme van Reine
Uitg.: John Murray (Publishers) Ltd., London 1955.
14 x 20 cm; VI + 138 pag.; 34 platen; 8sh6d (+f 5,-).
Vertaald uit het nederlands en bewerkt voor de britse kusten in samenwerking met Mona C. Harrison.

THE OBSERVERS BOOK OF SEAFISHES.

A. Laurence Wells
Uitg.: Frederick Warne & Co. Ltd., London, 1958.
9,3 x 14,5 cm; 160 pag.; 125 ill., waarvan 62 in kleur op 64 platen. f 3,30.

Dit boekje had veel beter kunnen zijn. Jammer, want het is het enige in z'n soort. Toch kunt u een dergelijk stel afbeeldingen van alle britse zeevissen voor die prijs niet laten liggen.

Er worden 164 soorten besproken.

Namen en indeling zijn modern.

De afbeeldingen zijn voor het grootste deel gebaseerd op die van het boek van Jenkins uit 1925. Plaat 25 van de 'Opah' (*Lampris luna*) geeft u er amper een idee van hoe deze vis er uit ziet, terwijl de platen 36 van de 'Corkwing' (*Crenilabrus melops*) en de 'Ballan wrasse' (*Labrus bergilta*) er in de verste verte niet op lijken. Oppassen dus, daarmee!

De tekst is grotendeels van vóór 1900.

VOER NIET TE VEEL! DE NATUUR IS GEEN LUILEKKERLAND!

VERSCHEENEN BOEKEN

(Zo mogelijk binnenkort een bespreking)

- ZEENAAKTSLAKKEN C. Swennen.
SWG-Tabellenserie Nr.17. Mei 1957. KNNV & NJN.
16,7 x 21,2 cm; 15 bladz.; 37 afbn.; f 1,10.
- KREEFTEN EN KRABBen L.B.Holthuis.
SWG-Tabellenserie Nr.18. Juni 1958. KNNV & NJN.
16,7 x 20,9 cm; 16 bladz.; 42 afbn.; f 1,25.
- BESCHRIJVINGSTABEL VAN NEDERLANDSE MARIENE MOLLUSKEN.
I. NASSARIUS. G.Spaink
In: "Het Zeepaard", 16, 67-73(1956).SWG v. KNNV & NJN.
16,5 x 20,7 cm; 17 afbn.; f 0,35.
- II. GIBBULA
In: "Het Zeepaard", 17, 67-73(1957).SWG v. KNNV & NJN
16,2 x 20,9 cm; 14 afbn.; f 0,45. G.Spaink
- GIRO 535844 tnv. SWG-Tabellenadm., Alphen a/d Rijn.
- DE VEGETATIE VAN HET BALGZAND EN DE OEVERTERREINEN
VAN HET BALGKANAAL C. den Hartog
Wetensch. Mededel. KNNV, Nr.27. Juli 1958.
16 x 21 cm; 28 bladz.; geïll.; f 2,50; (leden KNNV:f2,05)
- DE NEDERLANDSE EEMLAGEN. I. ALGEMEEN OVERZICHT
G.Spaink.
Wetensch. Mededel. KNNV., Nr.29. December 1958.
16 x 21 cm; 44 bladz.; geïll.; f 2,50; (leden KNNV:f2,05)
- GIRO 13028 tnv. Bureau KNNV, Hoogwoud (N.-H.).
- GIDS VOOR NORMANDIE EN BRETAGNE Allert de Lange.
A. de Lange's Reisgidsen; Amsterdam, November 1958.
76 bladz.; geïll.; f 2,50.
- DE VOGELS VAN ZEE EN STRAND J.P.Strijbos.
L.J.Veen, Amsterdam, October 1958.
128 bladz.; 20 pentekn.; 53 foto's; f 4,50.
- DIE WELT DER SILBERMOWE H.Tinbergen.
Musterschmidt-Verlag; Göttingen 1958.
279 bladz.; 115 afbn. en foto's; DM 22,80; (ca.f23,-).

BIJEENKOMST VAN 'BM', afdeling LEIDEN

op Woensdag 28 januari, ten huize van de heer Van Putten, Hoge Rijndijk 242, Leiden.

Deze avond begon wel met de algemene bewondering voor de uitzonderlijk mooie bak van onze gastheer, waarin verschillende zeesterren, anemonen en vissen de mooie stoffering van een smaakvol aangelegde onderwatertuin vormden. Verder werd de avond gewijd aan projectie van de nieuwste kleurendia's (op zelf ontwikkelde Ektachroom-filmen) van de heren De Jong en Kroon, voor een groot deel opgenomen in de aquaria van de heren De Jong en Van Putten en in Artis.

Alle aanwezigen hebben zeer genoten van de kleurenpracht en vormenrijkdom, die ons in de Schepping onthuld wordt.
J.H.Kroon.

JAARVERSLAG OVER 1958 VAN 'BIOLOGIA MARITIMA'

Het is een goede gewoonte om bij de jaarwisseling niet alleen vooruit te zien, maar ook een blik te slaan op de afgelegde weg van het snel voorbij gegane jaar. Als we dan 1958 overzien kunnen we dankbaar zijn. Voor zover we weten, overleed geen enkel lid. Sommigen bedankten, anderen vulden de gelederen weer

ADRESSEN EN GEGEVENS van de VERENIGING

Algemeen voorzitter: de heer M.Bot te Vlaardingen

Algemeen secretaris: de heer J.H.Kroon te Leiden
Leeuwerikstraat 8 ; tel.: 01710-21285.

Algemeen penningmeester: de heer Ir H.E.Westenberg
Johan van Oldenbarneveltlaan 20, Den Haag

GIRONUMMER: 104739, ten name van Ir H.E.Westenberg.

Verder hebben in het bestuur zitting: de heer J.Bos
te Rotterdam en de heer H.Compaan te Den Haag, bij

wie ook de Redactie van het maandblad 'De Kor' is
gevestigd: Redactie 'De Kor', Abeelstraat 42, Den Haag.

(Óók voor het aanvragen van proefnummers en het
opgeven van adreswijzigingen !)

aan, zodat ons aantal nog steeds groeide.

Ons blad 'De Kor', in een nieuwe gedaante, kon vrij geregeld verschijnen, ook al was het niet steeds in de zelfde omvang, door gebrek aan copie. Toch mochten we ons verheugen in een groeiend aantal medewerkers. Wilt u ons blad helpen opbouwen, beschrijf dan uw belevenissen, bestudeer uw planten en dieren, en help zo de redactie haar taak te verlichten en ons blad leerzaam en boeiend te maken voor alle leden.

Het bestuur vergaderde bijna maandelijks ter verzorging van 'De Kor' en ter bespreking van de belangen van onze vereniging. Helaas was onze voorzitter, de heer Van Egdome vaak verhinderd en hij moest zijn functie neerleggen met ingang van januari 1959. We danken hem hartelijk voor al het werk dat hij, ook als secretaris voor ons gedaan heeft.

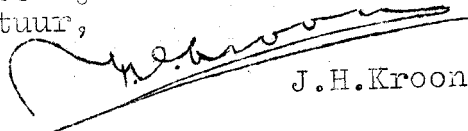
Een hoogtepunt vormde zeker wel ons congres op 31 mei in Artis, waar we niet alleen een drietal lezingen met projectie hoorden, maar ook door de heer De Graaf werden rondgeleid door het aquarium en volop gelegenheid hadden elkaar te spreken.

Helaas hebben we nog steeds geen goed lopende Service voor alle leden, omdat we nog niemand hebben kunnen vinden, die tijd en ruimte heeft om dit omvangrijke werk belangeloos te doen. Wel hielpen enkele leden incidenteel andere aan wat dieren.

Op de algemene vergadering in 1958, die schriftelijk gehouden werd, nam men geen belangrijke beslissingen. De heer Bos uit Rotterdam trad als nieuw bestuurslid naar voren.

Vóóruit ziende, ligt waarschijnlijk een belangrijk jaar voor ons. Een nieuwe redacteur, bezielde met veel idealen, zet zijn schouders onder 'De Kor', die weer in een nieuw pakje zal verschijnen. We doen een beroep op uw medewerking en wensen u in 1959 veel succes met uw liefhebberij.

Ismens het bestuur,
de secretaris:

J.H. Kroon